

Sygn. akt III AUa 705/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek
Sędziowie:	SA Alicja Podlewska SA Iwona Krzeczowska-Lasoń

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2020 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy L. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji L. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu, IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 września 2019r., sygn. akt IV U 938/19

oddala apelację.

SSA Daria Stanek SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń

Sygn. akt III AUa 705/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 maja 2019 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. odmówił L. O. prawa do emerytury pomostowej.

Odwołując się od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 30 września 2019 r. Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, iż ubezpieczony, urodzony (...) nie spełnia ani warunków z art. 4 ani z art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych. Sąd wyjaśnił, że wnioskodawca pomimo tego, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał zatrudnienie w warunkach szczególnych, tj. pracę na stanowisku rybaka, to jednak zatrudnienie to trwało jedynie 15 dni (1-15 marzec 2019 r.), podczas gdy ugruntowanego w tej

mierze poglądu judykatury płynie jednoznaczny wniosek, iż dla zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w takich warunkach w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2008 r. wymagane jest, aby co najmniej jeden miesiąc takiego zatrudnienia przypadł przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz jeden miesiąc po dniu 31 grudnia 2008 r. (art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych). Sąd wyjaśnił, że ubezpieczony nie spełnia również warunków z art. 49 powołanej ustawy, albowiem wykonywane przez niego prace na stanowisku palacza c.o. oraz dekarza nie zostały wymienione w załącznikach Nr 1 „Wykaz prac w szczególnych warunkach” lub Nr 2 „Wykaz prac o szczególnym charakterze” ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca wprawdzie wykonywał również pracę na stanowisku elektromontera, która została wymieniona pod poz. 17 załącznika Nr 2, jako praca o szczególnym charakterze, niemniej jednak na wskazanym stanowisku był zatrudniony krócej niż 15 lat, co nie pozwoliło na ustalenie, że spełnił kumulatywnie przesłanki z art. 49 ustawy.

Z tych względów, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴§ 1 k.p.c., odwołanie wnioskodawcy oddalił.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając go w całości i wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Elblągu. W uzasadnieniu ubezpieczony zaznaczył, że Sąd w sposób niestaranny, nie badając jakiego rodzaju pracę wnioskodawca faktycznie wykonywał, uznał, że praca palacza nie była pracą w warunkach szczególnych.

Skarżący podkreślił, że na wskazanym stanowisku wykonywał pracę, która uprawnia go do niższego wieku emerytalnego, ponieważ ręcznie wykonywał takie czynności jak: wożenie paliwa: koksu - węgla, czyszczenie kotła, szlakowanie, wynoszenie ręczne popiołu, zasypywanie. Prace te wykonywał w kotłowni poniemieckiej, która ogrzewała koszary wojskowe, pralnię, lokal gastronomiczno- usługowy oraz ogólnie dostępne kino. Jednocześnie zaznaczył, że o pracy w szczególnych warunkach/charakterze nie decyduje nazwa powierzonego stanowiska, lecz rodzaj wykonywanej pracy podczas stałego zatrudnienia, a tym w ogóle Sąd Okręgowy się nie zajął.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa.

Sąd Apelacyjny podziela argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne nie znajdując tym samym podstawy do ponownego przytaczania dokonanych już ustaleń faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Odnosząc się do zarzutów apelacji przypomnieć należy, że zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku; 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat; 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn; 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn; 5) przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach; 6) po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy. W świetle art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 ustawy, do wymaganego przez nią stażu przypadającego przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 stycznia 2009 roku, wlicza się okresy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33

ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie zaś z art. 49 omawianej ustawy, dla osób, które po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywały pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, emerytura pomostowa przysługuje tylko wtedy gdy spełnia ona warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12 oraz w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Zatem w pierwszym przypadku emerytura pomostowa przysługuje, gdy ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych wymienioną w załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych przez „dowolny” okres, a w drugim gdy okres tej pracy wynosi co najmniej 15 lat. Istotnym jest przy tym, że ustawa o emeryturach pomostowych zawiera węższy zakres prac kwalifikowanych, jako prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze niż rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz wydane na jego podstawie zarządzenia resortowe.

Analizując roszczenie wnioskodawcy w kontekście art. 4 pkt 5 i 6 ustawy o emeryturach pomostowych, wskazać należy, że istotnie L. O. w okresie od 1 do 15 marca 2019 r. wykonywał zatrudnienie na stanowisku rybaka, które zostało wymienione pod poz. 22 załącznika Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, niemniej jednak wskazany okres nie jest wystarczający do tego, by możliwym było uznanie, iż przesłanka z powołanego przepisu została spełniona. W przedmiotowej kwestii wypowiedział się Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 15 stycznia 2013 r., I UK 448/12 (LEX nr 1396383), stwierdzając, że z wykładni art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, iż dla zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w takich warunkach w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2008 r. wymagane jest, aby co najmniej jeden miesiąc takiego zatrudnienia przypadał przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz jeden miesiąc po dniu 31 grudnia 2008 r. Również w powołanym wyżej wyroku z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, Sąd Najwyższy stwierdził, że w art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych chodzi o wymiar czasu pracy faktycznie wykonywanej w narażeniu na czynniki ryzyka określone w art. 3 ust. 1 tej ustawy, które powodują, że dane prace są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach. Dlatego dla uznania, że praca jest wykonywana w szczególnych warunkach niezbędne jest jej rzeczywiste wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest codziennie i przez całą przewidzianą dla pracownika dniówkę roboczą. Za taką wykładnią użytego w art. 3 ust. 4 pojęcia „w pełnym wymiarze czasu pracy” przemawia w szczególności to, że ustawodawca związał go ze sformułowaniem „pracowników wykonujących”, co jednoznacznie wskazuje, że pełny wymiar czasu pracy związany jest z rzeczywistym wykonywaniem prac, o którym mowa w ust. 1, w takim właśnie wymiarze czasu pracy. W konsekwencji Sąd Najwyższy stwierdził, że w pełni uprawnione jest w tym zakresie odwołanie się do utrwalonej wykładni podobnych pojęć użytych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r., w myśl której praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia. Zaprezentowany pogląd uzupełnił Sąd Najwyższy stwierdzając w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 stycznia 2016 r. (I UK 269/15, LEX nr 1999817), że skoro incydentalne (sporadyczne), uboczne i krótkotrwałe - w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach - wykonywanie czynności w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, nie stanowi podstawy do wyłączenia ich wykonywania z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310 oraz z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 86), to - a contrario - sporadyczne i krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu art. 3 ust. 4 tej ustawy.

Jeśli zatem wnioskodawca, po 31 grudnia 2008 r. wykonywał zatrudnienie w warunkach szczególnych przez okres jedynie 15 dni (a właściwie 13 dni, bo bez 2 dni urlopu wypoczynkowego), to tym samym – zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury – brak jest podstaw do uznania, iż spełnił kumulatywnie przesłanki wskazane w przepisie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, warunkujące przyznanie mu prawa do wnioskowanego świadczenia.

Należy jednak zaznaczyć, że możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje art. 49 tej ustawy, zgodnie z którym prawo to przysługuje

osobie, która: 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12 oraz w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. A zatem art. 49 w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie, aby ubezpieczony spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wnioskodawca - jak wynika z prawidłowo dokonanych ustaleń Sąd I instancji - w okresie od 1 września 1974 r. do 5 września 1977 r. zatrudniony był jako uczeń w Przedsiębiorstwie (...) w B., a następnie w okresie od 28 września 1977 r. do 22 października 1979 r., jako elektromonter stażysta i elektromonter w Państwowym Ośrodku (...) w G.. Kolejno w dniach od 23 października 1979 r. do 19 lutego 1981 r. skarżący odbywał zasadniczą służbę wojskową, po czym w okresie od 2 marca 1981 r. do 9 września 1982 r. ponownie był zatrudniony jako elektromonter w Państwowym Ośrodku (...) w G.. W okresie od 15 września 1982 r. do 30 września 1990r. pracował w Jednostce Wojskowej Nr (...) w B. na stanowisku palacza, a następnie – do 13 sierpnia 2003r. – w Jednostce Wojskowej Nr (...) w B. na stanowisku dekarza/palacza c.o. W okresie od 25 sierpnia 2003 r. do 22 maja 2005 r. ubezpieczonemu przysługiwało prawo do zasiłku z tytułu zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy w B., po czym podjął pracę za granicą w fabryce kosmetyków jako pakowacz i przy produkcji papierowych teczek. W Polsce skarżący był zatrudniony w dniach od 1 do 15 marca 2019 r. na stanowisku rybaka morskiego.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, jednoznacznie wynika, że skarżący nie wykonywał prac, które można zakwalifikować, jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu obowiązujących przepisów, tj. art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych lub o szczególnym charakterze, tj. art. 3 ust. 3 powołanej ustawy, albowiem nie można za takie uznać ani pracy na stanowisku dekarza, ani pracy na stanowisku palacza c.o. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., [II UK 164/11](#); z dnia 4 września 2012 r., [I UK 164/12](#); z dnia 22 lipca 2013 r., [III UK 106/12](#), z dnia 4 grudnia 2013 r., [II UK 159/13](#), z dnia 25 października 2016 r., [II UK 373/15](#)). Sąd podkreśla raz jeszcze, że prace w szczególnych warunkach zostały określone poprzez definicję zawartą w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, wyliczenie rodzajów prac związanych z czynnikami ryzyka występującymi w szczególnych warunkach pracy zawarte w [art. 3 ust. 2](#) u.e.p. oraz wykaz takich prac zawarty w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Natomiast prace o szczególnym charakterze zostały zdefiniowane w [art. 3 ust. 3](#) u.e.p. i wyliczone w załączniku nr 2 do tej ustawy. W orzecznictwie sądów administracyjnych trafnie przyjmuje się, że wykaz prac określonych w [art. 3 ust. 1](#) i [3](#) jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., [IV SA/Po 335/11](#)).

Sąd Okręgowy trafnie wskazał, że ani stanowisko dekarza, ani palacza c.o. nie zostało wymienione w wykazach stanowiących załączniki Nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, zatem praca ta, nie jest pracą wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. Oczywiście trafnie podnosił ubezpieczony, że pod rządami tzw. „starych” przepisów, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, praca na stanowisku palacza c.o. – oczywiście po uprzednim ustaleniu, jakiego rodzaju kotły były obsługiwane – mogła zostać zaliczona do prac wymienionych w wykazie A, dział XIV, poz. 1 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów, co jednak pozostaje bez wpływu na treść ustaleń czynionych w sprawie o prawo do emerytury pomostowej. Jak bowiem wskazano wyżej ubezpieczony ubiegając się o prawo do emerytury pomostowej jest zobligowany do wykazania stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych/o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych („po nowemu”), nie zaś w rozumieniu powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Przypomnieć raz jeszcze należy, że przedmiotem niniejszej sprawy nie jest prawo do wcześniejszej emerytury wynikające z art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, lecz prawo do emerytury pomostowej, regulowane odrębnymi przepisami, zawężającymi katalog prac uznawanych za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Prace palacza c.o., które wykonywał ubezpieczony

oraz prace dekarza nie zostały umieszczone w wykazie prac w warunkach szczególnych wymienionych w załącznikach do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. A skoro tak, to uznać należało, że L. O. nie spełnił kumulatywnie wszystkich przesłanek wymienionych w ustawie, co ostatecznie nie pozwoliło na przyznanie mu prawa dożądanego świadczenia.

Mając na uwadze powyższe, podzielając stanowisko Sądu I instancji i uznając wywiedzioną przez ubezpieczonego apelację za nieuzasadnioną, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

SSA Daria Stanek SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń